

Assessing Courts' Undertaking of Restructuring and Insolvency Actions
best practices, blockages and ways of improvement

De rechter(-commissaris) in faillissementen: knelpunten, best practices en strategisch gedrag

Ruben Hollemans, Gijs van Dijck

Maastricht University

De rechter(-commissaris) in faillissementen: knelpunten, best practices en strategisch gedrag

Ruben Hollemans, Gijs van Dijk*

Samenvatting: Dit artikel doet verslag van een empirisch onderzoek dat is uitgevoerd naar de rol van rechters en rechters-commissarissen in relatie tot de afwikkeling van faillissementen.

1. Inleiding

Over de rol van rechters en rechters-commissarissen in relatie tot de afwikkeling van faillissementen is het nodige geschreven,¹ maar empirisch onderzoek naar de ervaringen en problematiek met betrekking tot die rol is schaars.² Het doel van het onderzoek waarvan de resultaten in dit artikel worden gepresenteerd was drieledig: het identificeren van knelpunten, best practices en mogelijk strategisch gedrag in relatie tot de taken en activiteiten van rechters(-commissarissen) die zich bezighouden met faillissementen.

Het onderzoek bestond uit interviews en focusgroeponderzoek. Na het uitvoeren van proefinterviews, gericht op het opstellen van een onderwerpenlijst en vervolgvragen, zijn een reeks interviews en focusgroepsessies georganiseerd. De interviews waren semi-gestructureerd. Zij bestonden uit een algemene introductie van het onderzoek, gevolgd door een introductie van een thema (knelpunten, best practices, strategisch gedrag). De geïnterviewde werd gevraagd aan te geven wat hem of haar te binnen schoot met betrekking tot het specifieke onderwerp. Het

focusgroeponderzoek was gericht op het reflecteren op, en het verder bespreken van, de resultaten van de interviewstudie.

De meerderheid van de geïnterviewde deelnemers waren rechters(-commissarissen) (6) en curatoren (12). Daarnaast zijn interviews afgenomen met insolventiespecialisten werkzaam bij de belastingdienst (Ministerie van Financiën) (2), een bankmedewerker (1), insolventiespecialisten werkzaam bij het UWV (7), en insolventierechthoogleraren (4).

De drie focusgroepsessies werden op verschillende locaties in Nederland georganiseerd, waardoor ervaringen konden worden verzameld in zes verschillende arrondissementen (acht inclusief de interviewstudie).³ Aan elke focusgroep namen twee rechters-commissarissen deel. Twee focusgroepen bestonden uit vijf deelnemers (twee rechters-commissarissen en drie curatoren) en één uit vier deelnemers (twee rechters-commissarissen en twee curatoren). Deelnemers aan een focusgroep mochten niet deelnemen aan een andere focusgroep of aan een interview (en omgekeerd).

Alle interviews en focusgroepsessies werden vastgelegd door middel van geluidsopnamen, welke vervolgens zijn getranscribeerd (alle deelnemers stemden schriftelijk in met de geluidsopname). De transcripten zijn naar de deelnemers gestuurd om aan te geven of bepaalde informatie niet voor publicatie vatbaar was. De transcripten werden gecodeerd en verdeeld in de drie hoofdthema's (knelpunten, best practices, strategisch gedrag). Voor ieder van de thema's zijn er vervolgens aanvullende rubriceringen gemaakt. Software (ATLAS.ti) werd toegepast bij het analyseren van de kwalitatieve gegevens. De bevindingen per thema werden systematisch geanalyseerd, wat betekent dat alle antwoorden per subonderwerp werden geïnspecteerd en algemene indrukken

* Maastricht University. Dit artikel is een bewerking van een onderzoeksrapport dat onderdeel uitmaakte van het ACURIA-project, een onderzoeksproject gefinancierd door de Europese Commissie gericht op het bepalen van knelpunten, strategisch gedrag en best practices in relatie tot het optreden van rechters in insolventies.

¹ , 'Toezicht op het onderzoek door de rechter-commissaris', in: Feenstra, Broeders & Schreurs, *De Curator en de Failliet. Insolad Jaarboek 2019*, Deventer: Kluwer 2019. Er is veel

meer literatuur, maar het is ondoenlijk (en niet nodig) om die hier te noemen.

² K. Lutikhuis, *Corporate recovery: De weg naar effectief insolventierecht (diss. Tilburg)*: 2007.

³ Van in totaal elf arrondissementen in Nederland. Zie <<https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Paginas/Werk-en-rechtsgebieden-rechtbanken.aspx>>.

werden geformuleerd. In het geval van uiteenlopende reacties, worden de verschillende richtingen van de antwoorden gerapporteerd. Citaten werden zorgvuldig geselecteerd, in die zin dat ze representatief zijn.

Tal van onderwerpen werden aan de orde gesteld. Voor generalisatiedoeleinden bespreekt dit artikel alleen onderwerpen met ten minste 15 opmerkingen per categorie die zijn gemaakt door ten minste vijf verschillende deelnemers. Hieronder wordt verder ingegaan op de thema's. De resultaten hebben vooral betrekking op de rechter als rechter-commissaris. De rol van geschilbeslechter kwam slechts zijdelings aan de orde, hetgeen niet verbaast gegeven de centrale rol van de rechter-commissaris in faillissementen in Nederland.

ACURIA

acuria.eu